

Det kongelige kommunal- og moderniseringsdepartement
Det kongelige samferdselsdepartement
Statsrådene

Kommunene

Deres ref

Vår ref
14/3381-35

Dato
15.02.2018

Bruk av sentral godkjenning for ansvarsrett som kvalifikasjonskrav ved offentlige anbud

Vi ønsker med dette brevet å informere kommunene om at det ikke er adgang til å stille krav om sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser eller for å kunne utføre arbeider på kommunale veier.

Mange kommuner stiller krav om sentral godkjenning for å kunne utføre gravearbeider på kommunale veier. Det er i slike tilfeller heller ikke uvanlig at det stilles krav om at foretaket må ha sentral godkjenning i tiltaksklasse 2 eller 3. Kommunenes praksis med å kreve sentral godkjenning fremgår enten av lokale forskrifter eller av retningslinjer, og har sitt grunnlag i veglova.

Det er også en rekke kommuner som stiller krav om at foretak må ha sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser.

Sentral godkjenning er ment som et verktøy for økt kvalitet i byggesaker, og er også ett av flere virkemidler i regjeringens arbeid for å sikre seriøse og godt kvalifiserte aktører. Det skal imidlertid ikke være en forutsetning for å kunne få tilgang til bygg- og anleggsmarkedet, at et foretak har sentral godkjenning. Ordningen er nærmere regulert i plan- og bygningsloven.

I 2014 måtte Norge oppheve ordningen med lokal godkjenning for ansvarsrett, fordi EFTA-domstolen kom til at ordningen var i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, og da særlig tjenstedirektivet. Tjenstedirektivet er gjennomført i norsk lov gjennom tjensteloven. Denne loven gjelder for alle offentlige myndigheter, også kommunene.

ESA har satt i gang undersøkelser av bruken av frivillige kvalifiseringsordninger, deriblant sentral godkjenning. ESA har i den forbindelse oppdaget at flere kommuner stiller krav om sentral godkjenning. Foreløpige tilbakemeldinger fra ESA er at dette er i strid med EØS-avtalen, og at saken mot Norge ikke vil bli avsluttet før denne praksisen er avsluttet.

Kommunenes praksis med å kreve sentral godkjenning både i forbindelse med offentlige anskaffelser og ved arbeider på kommunale vegger, er også tatt opp av bygg- og anleggsnæringen. De opplever

praksisen som problematisk, ettersom dette innebærer at kvalifiserte foretak blir avskåret fra å få oppdrag, med mindre de kan dokumentere at de har sentral godkjenning, ofte på høyt nivå.

Også KOFA (Klagenemnda for offentlige anskaffelser) har i en rekke avgjørelser slått fast at det ikke er adgang til å kreve sentral godkjenning som absolutt vilkår for å dokumentere at kvalifikasjonskravet er oppfylt. KOFA har begrunnet dette bl.a. med at krav om sentral godkjenning, som er en frivillig ordning, vil kunne virke usaklig konkurransebegrensende overfor nyetablerte foretak som ennå ikke har fått søkt om sentral godkjenning, eller overfor foretak som av andre grunner ikke har denne godkjenningen. I tillegg vil et slikt krav kunne ekskludere foretak fra andre EØS-land¹.

Et absolutt krav om sentral godkjenning er altså ikke bare feil bruk av den frivillige sentrale godkjenningsordningen, men også ulovlig. Vi ønsker å unngå konkurransevridende praksis, som også bidrar til å skape unødige hindre for kvalifiserte foretak. Vi er kjent med at flere kommuner er i gang med å revidere sine graveinstrukser, og myke opp i kravene. Dette er bra.

Kommunenes handlingsrom for å stille krav om kvalifikasjoner

Det er viktig for oss å understreke at kommunene ikke er avskåret fra å stille kvalifikasjonskrav. I stedet for et absolutt krav om sentral godkjenning, mener vi at kommunene bør stille alternative kvalifikasjonskrav til foretakene for å sikre at foretakene har den nødvendige kompetansen.

For arbeid på kommunale veger kan praksis fra Statens vegvesen være til hjelp. Vi viser særlig til deres praksis for nyetablerte firma. For slike firma, som ikke kan fremlegge referanser, kreves det at firmaet sannsynliggjør at det har forutsetninger for å gjennomføre arbeidet, og må i den forbindelse redegjøre for selskapsdannelsen og ansattes kompetanse.

Informasjon og veiledning om kvalifikasjonskrav i forbindelse med offentlige anskaffelser, er tilgjengelig på hjemmesiden til Direktoratet for forvaltning og ikt (DIFI) og Nærings- og fiskeridepartementet. Mer utfyllende veiledning om kvalifikasjonskrav vil også bli gitt i veiledningen til byggesaksforskriften.

Med hilsen

Monica Mæland

Ketil Solvik - Olsen

Kopi: Nærings- og fiskeridepartementet

¹ Se bl.a. KOFA-2005-60, 2005-197, 2006-58, 2006-156, 2007-146, 2016-172 og 2017-36. Se også sak 2010-158, som gjaldt krav om godkjenning fra Byggebransjens våtromsnorm (BVN).